

Til beslutningsforslag nr. B 104

Indstilling

om

valg af folketingets ombudsmand

Af *Wilhelm* (VS), *Steen Folke* (VS), *Kurt Hansen* (VS), *Anne Grete Holmsgård* (VS), *Tyroll* (VS) og *Waldorff* (VS):

Professor, dr. jur. Ole Krarup vælges til folketingets ombudsmand fra den 1. juli 1981.

Bemærkninger

I. Generelt.

De *formelle* kvalifikationskrav er hurtigt overset. Ombudsmanden skal være jurist og må ikke være medlem af folketinget. Men hvis institutionen skal virke efter hensigten, kræves der mere end som så. Det er forgængerens personlige integritet og kvaliteten af deres arbejde, der har gjort ombudsmandsinstitutionen til et af systemets få åndehuller.

Det ligger i selve ombudsmandens funktion som borgernes klageinstans over for offentlig myndighed, at valget af ombudsmand ikke kan være ukontroversielt, selv om man gerne vil have det til at se sådan ud. Konstateringen af, at valget ikke kan være ukontroversielt, og at ombudsmandens rolle udlægges meget forskelligt, er i høj grad blevet bekræftet ved de drøftelser, der i de seneste måneder har fundet sted mellem partierne. Den opfattelse af ombudsmandens funktion, vi her giver udtryk for, står – når det kommer til stykket – ikke uantastet. Der findes andre opfattelser af ombudsmanden, rækken af en slags *mæglingsmand* mellem borgerne og forvaltningen til et forvaltningsretligt appendix til kammeradvokaten – om end det næppe vil blive udtrykt på den måde. Herunder er det især blevet fremhævet, at ombudsmandens afgørelser skal kunne ac-

cepteres af forvaltningen, da det ellers vil virke nedbrydende for ombudsmandsinstitutionen. Os forekommer det, at den underforståede frygt for forvaltningens genstridighed, som ligger i et sådant hensyn, burde føre til andre konklusioner end et krav til ombudsmanden om at være »acceptabel« for forvaltningen. Et sådant krav vil efter vor opfattelse nedbryde og overflødiggøre ombudsmandsinstitutionen mere end noget andet. Det er klart, at de forskellige opfattelser også har afspejlet sig i drøftelserne om personvalg.

Kravene til kandidaterne bliver ikke mindre af, at ombudsmanden ifølge loven ikke skal begrænse sit virke til at behandle indkomne klager, men *af egen drift* kan tage sager op til undersøgelse. Det er et krav om kritisk sans, om et vågent øje til enhver tilbøjelighed til magtfordrejning og myndighedsmisbrug. Det ligger i sagens natur, at i jo højere grad kandidaten opfylder denne betingelse, jo bedre udfylder han posten efter dens formål og efter borgernes interesser, men jo mere betænkelig bliver han samtidig i forvaltningens, i regeringens og i topembedsmændenes øjne.

Det samme gælder et andet vigtigt område, som synes at få stadig større betydning. Med det stadig mere komplicerede lov- og regelsæt for samfundets forvaltning og med den øgede anvendelse af bemyndigelseslove forekommer det oftere og oftere, at ombudsmanden om en indklaget forvaltningsafgørelse kan konstatere, at den ikke ses at stride mod nogen bestemmelse, om end der heller ikke ved lovgivningen er fastlagt netop den fortolkning, som afgørelsen bygger på. I sådanne sager må ombudsmanden vælge *enten* at lægge afgørende vægt på, at afgørelsen